

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl soudcem Jaroslavem Vávrou ve věci

žalobce: **A. M.**
státní příslušnost Běloruská republika
zastoupeného Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, IČ 00007064
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2022, č. j. OAM-448/ZA-ZA11-ZA05-2022

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2022, č. j. OAM-448/ZA-ZA11-ZA05-2022, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podal u soudu žalobu proti shora označenému rozhodnutí, kterým žalovaný rozhodl o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany tak, že mezinárodní ochrana

podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“), se žalobci neuděluje.

2. Napadené rozhodnutí bylo žalovaným vydáno v návaznosti na rozsudek zdejšího soudu ze dne 8. 6. 2021, č. j. 36 Az 1/2021-50, kterým bylo pro nepřezkoumatelnost zrušeno rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zastaveno řízení o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany.

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě

3. Žalobce v žalobě navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Zjištěný skutkový stav nelze považovat za takový, že o něm nejsou důvodné pochybnosti, žalovaný nepřihlédl ke všem rozhodným skutkovým okolnostem a nedostatečně podložil svá tvrzení.
4. Žalobce splňuje podmínky pro udělení azylu. V případě jeho návratu do země původu by mu hrozilo, že jeho základní politická práva budou porušována. Žalobce v rámci pohovoru v řízení o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že za účast na protestech proti výsledkům prezidentských voleb byl dvakrát zadržen policií. Jedním policistou byl upozorněn, že pokud bude ve své činnosti pokračovat, bude mít závažné potíže. Žalobce proto v roce 2013 z Běloruska vycestoval, od té doby se do země původu nevrátil a zdržuje se v České republice. V případě návratu do vlasti by mohl čelit za současné situace po prezidentských volbách, které se uskutečnily v roce 2020, pronásledování nebo nebezpečí vážné újmy.
5. Žalobce tak naplňuje též podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Nebezpečí vážné újmy žalobci hrozí reálně a bezprostředně, protože v případě návratu do země původu by žalobce mohl čelit nebezpečí mučení či jiného nelidského zacházení, pokud by jakkoli projevil své politické názory. Vycestování žalobce by bylo v rozporu také s mezinárodními závazky ČR, neboť v případě nuceného návratu do země původu by bylo zasaženo i do práva na svobodu projevu a práva shromažďování žalobce dle čl. 10 a 11 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Závěr o tom, že by vycestování žalobce nepředstavovalo rozpor s mezinárodními závazky ČR, žalovaný řádně neodůvodnil.
6. Zprávy, z nichž žalovaný vyšel při posouzení aktuální situace v Bělorusku, nejsou dle žalobce objektivní. Žalobce odkázal na řadu zpráv a informací o současné situaci v Bělorusku, které jsou publikovány na různých internetových stránkách a které vykreslují drastické postupy státních orgánů Běloruska vůči odpůrcům tamního režimu po prezidentských volbách proběhlých v Bělorusku v roce 2020. Poukázal například na to, že dle zprávy Freedom House byli lidé, kteří projevíli nesouhlas s tamním režimem, po prezidentských volbách v roce 2020 zadržováni policií, během zadržení docházelo k mučení či jinému nelidskému zacházení. Zpravodajka OSN k situaci lidských práv v Bělorusku ve své výroční zprávě pro Radu pro lidská práva OSN uvedla, že se situace lidských práv v Bělorusku stále nebezpečně zhoršuje, v únoru 2022 proběhlo referendum, jehož důsledkem bude další omezování lidských práv občanů Běloruska, novela trestního zákona ještě více omezuje svobodu pokojného shromažďování, sdružování, projevu.

III. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve vyjádření k žalobě navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Popřel oprávněnost námitek žalobce. Tyto nespovídají o tom, že by žalovaný porušil zákon, zásady

správního řízení nebo mezinárodní závazky. Žalovaný dále odkázal na obsah správního spisu a odůvodnění napadeného rozhodnutí. Uvedl, že zjistil skutečný stav věci, podrobným způsobem se zabýval všemi okolnostmi, jež žalobce v průběhu správního řízení sdělil, a opatřil si potřebné podklady pro vydání rozhodnutí.

8. Od potíží žalobce v zemi původu, které však není možno považovat za pronásledování, je značný časový odstup. Žalobci nebyl azyl v ČR udělen, byla mu udělena pouze doplňková ochrana, která mu však byla žalovaným odejmuta v roce 2019. Žalobce od roku 2010 žádné politické aktivity nevyvíjel a nevyvíjí, nelze tedy předpokládat, že by v zemi původu měl mít v budoucnu s policejními složkami potíže. Sám žalobce se protestů po volbách, které v Bělorusku proběhly v roce 2020, nezúčastnil, proto lze jeho obavy z hrozící vážné újmy považovat za bezpředmětné.

IV. Posouzení věci soudem

9. Soud v řízení vedeném podle ust. § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v rozhodném znění (dále jen „s.ř.s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Při posuzování věci měl na zřeteli také čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „*procedurální směrnice*“). Dané ustanovení procedurální směrnice zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice pak lze za účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU. S ohledem na proměškání transpoziční lhůty ze strany českého zákonodárce se citované ustanovení procedurální směrnice vyznačuje (pro řízení zahájená na základě žádosti o mezinárodní ochranu podaných po 20. 7. 2015) vertikálním přímým účinkem.
10. Žaloba je důvodná.
11. Mezinárodní ochranu lze poskytnout buď ve formě azylu, nebo doplňkové ochrany. Důvody pro poskytnutí první ze zmíněných forem mezinárodní ochrany jsou stanoveny především v ustanovení § 12 zákona o azylu, podle něž se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
12. Doplňková ochrana se podle § 14a odst. 1 zákona o azylu udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
13. Za vážnou újmu se podle § 14a odst. 2 zákona o azylu považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o

mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

IV.a. Zjištění ze správního spisu

14. Soud na základě obsahu správního spisu konstatuje, že žalobce poprvé žádal o mezinárodní ochranu v ČR dne 8. 11. 2011, řízení bylo zastaveno, neboť žádost byla shledána nepřipustnou. Podruhé žádal o mezinárodní ochranu dne 22. 7. 2013, byla mu udělena doplňková ochrana na dobu dvanácti měsíců. Doplňková ochrana byla následně prodlužována, dne 31. 10. 2019 bylo rozhodnuto o jejím neprodloužení. Poslední žádost o udělení mezinárodní ochrany žalobce podal dne 5. 1. 2021. V rámci poskytnutí údajů k žádosti a dále během pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu žalobce uvedl, že od roku 1996 byl v opozici, ještě v roce 2010 nebo 2011 jej chytli policisté, když bylo shromáždění u továrny, kde vystupovali kandidáti na prezidenty. Policista k žalobci poté přišel domů a vyzval jej, aby se dostavil na stanici. Tam mu policista řekl, že pokud jej ještě jednou chytí, už nikdy s ním mluvit nikdo nebude, už jen KGB. Poté Bělorusko opustil. Do země původu se nemůže vrátit, volají jeho kamarádům. V době po podání žádosti byl u běloruské ambasády, ale ne moc dlouho, protože pracovníci ambasády začali přítomné fotit a natáčet, raději odešel. Jinak se politicky neangažuje. Kamarádi mu doporučují, aby se do Běloruska nevracel, že by šel do vězení, když teď někdo přijede do Běloruska, tak už ho nikdy nepustí ven. V roce 2016 nebo 2017 šla policie do školy jeho vnučky a ptala se, kde je její děda.
15. Žalovaný nejprve v řízení o žádosti rozhodl tak, že se řízení dle § 11a odst. 3 zákona o azylu zastavuje. Žalobce proti tomuto rozhodnutí brojil žalobou podanou ke zdejšímu soudu, který rozhodnutí o zastavení řízení zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Žalovanému vytkl, že aktuální zprávy a informace o situaci v Bělorusku nehodnotil ve vztahu k poměrům žalobce. Zavázal proto žalovaného, aby kriticky posoudil zprávy, jejichž pouhý výčet uvedl do napadeného rozhodnutí a odůvodnil, jak posoudil bezpečnostní situaci, stav právního státu a dodržování lidských práv v Bělorusku, resp. změnu těchto kritérií v předmětné době a tyto své závěry vztáhl k osobním poměrům a azylovému příběhu žalobce.
16. Žalovaný si obstaral následující zprávy o zemi původu žalobce:
 - Informace OAMP - *Vývoj po prezidentských volbách z 9. srpna 2020* ze dne 14. 12. 2020,
 - Informace OAMP - *Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv* ze dne 28. 6. 2021,
 - Informace OAMP - *Odvody a povinná vojenská služba* ze dne 17. 3. 2022,
 - Informace OAMP - *Shrnutí krizového vývoje po prezidentských volbách v roce 2020, Vývoj politicko-bezpečnostní situace v roce 2021 a na počátku roku 2022* ze dne 21. 2. 2022.
17. V nyní napadeném rozhodnutí žalovaný neshledal naplnění důvodu pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť potíže, kterým byl žalobce v minulosti vystaven, nebyly závažné a nedosáhly vysoké míry intenzity. Žalobce nebyl nikdy trestně stíhán. V kontextu žalobcova dlouhodobého pobytu mimo území Běloruska a absence jeho

veřejné nebo politické aktivity po roce 2010 nelze shledat důvody pro to, aby v budoucnu byl žalobce vystaven jakýmkoli potížím. Z aktuálních zpráv o Bělorusku žalovaný vyvodil, že represe státních orgánů po prezidentských volbách v roce 2020 byly zaměřeny na přední členy opozice, členy ozbrojených složek, které se proti nim postavily nebo na přímé účastníky demonstrací. Žalobce však nespadá do ani jedné z těchto kategorií a v době vypuknutí demonstrací se již ve vlasti nenacházel. Ve vztahu k doplňkové ochraně žalovaný konstatoval, že ačkoli v Bělorusku panuje problematická situace v oblasti lidských práv, nelze obecně vyvozovat, že všichni obyvatelé této země jsou vystaveni skutečnému nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Žalobce v průběhu řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by nebezpečí takové vážné újmy nasvědčovaly. Dále žalovaný uvedl obdobné závěry, které mají vyplývat z aktuálních zpráv o zemi původu žalobce, jako v případě posouzení důvodu pro udělení azylu.

IV.b. Hodnocení aktuálních zpráv o zemi původu žalobce

18. Soud předně konstatuje, že ačkoli žalovaný, vázán právním názorem vyjádřeným v rozsudku zdejšího soudu ze dne 8. 6. 2021, č. j. 36 Az 1/2021-50, v nyní napadeném rozhodnutí hodnotil aktuální zprávy o situaci v Bělorusku, hodnocení těchto zpráv lze považovat za neúplné a neobjektivní.
19. Za stěžejní aktuální informaci o bezpečnostní situaci v zemi původu žalobce, ke dni vydání napadeného rozhodnutí, z níž žalovaný vycházel, lze považovat Informaci ze dne 21. 2. 2022. Z této Informace žalovaný citoval na str. 5 a na str. 8 napadeného rozhodnutí pouze několik vět: *„v průběhu první poloviny roku 2021 protestní akce zcela ustaly, poslední menší demonstrace byla hlášena v červnu. Probíhala soudní řízení s organizátory, aktivisty, ale i řadovými účastníky protestů a novináři, kteří protirežimní akce monitorovali. Dle dostupných informací nedochází ke zcela náhodnému pronásledování osob, nýbrž je vždy vázáno na konkrétní projev nesouhlasu s režimem.“* Obdobně pak žalovaný cituje na str. 4 až 5 a na str. 8 napadeného rozhodnutí pouze několik vět také z Informace ze dne 14. 12. 2020: *„čelní představitelé opozice jsou obětí perzekuce ze strany režimu. Představitelé běloruské demokratické opozice poté zůstali aktivní pouze v zahraničí, přičemž se nezměnil jejich základní požadavek na odstoupení Lukašenka a demokratické volby. Podobně jako s předními představiteli demokratické opozice jedná režim také s organizátory stávek a protestů, známými aktivisty či představiteli nezávislých médií. Největší byly demonstrace bezprostředně následující po prezidentské volbě. Za stěžejní lze označit nedělní akce v Minsku, které téměř 3 měsíce probíhaly formou pochodu. Účast na nich dosáhla maxima v polovině září (více než 100 tis. účastníků), od té doby klesala. Přestože režim proti svým oponentům postupuje plošně a masivně, nelze hovořit o náhodném násilí či pronásledování.“*
20. Soud konstatuje, že Informace ze dne 21. 2. 2022 obsahuje také další údaje o aktuální situaci v zemi původu žalobce, které lze považovat za důležité v souzené věci. V Informaci ze dne 21. 2. 2022 se nad rámec žalovaným citovaných vět hovoří o tom, že *„běloruské úřady v roce 2021 i v době psaní této informace (únor 2022) pokračovaly v důsledném umenšování prostoru pro odpor k režimu v jakékoli podobě [...] Postihováno bylo disentanční jednání zahrnující skutečnou protirežimní práci (politická činnost, organizace protestních akcí, distribuce letáků), ale i objektivně banální jednání – postavení sněhuláka s protirežimními insigniemi, nošení ponožek v protirežimních barvách, tanec na veřejnosti či vyjádření protirežimního názoru na sociálních sítích. Trestní kvalifikace jednotlivých činů nebyla jednotná ani transparentní,*

jednotliví protestující byli souzeni za různě závažné trestné činy [...] protestující mohli být trestáni také mimosoudně – např. vyloučením ze studia [...] V průběhu roku 2021 probíhala faktická likvidace nezávislých médií a systematické pronásledování jejich zaměstnanců [...] Průběžně dále docházelo k zakazování konkrétních portálů [...] jejich blokování a postihování obyvatelstva za jejich sledování. Souběžně se zákroky proti disentu vláda v průběhu roku přikročila ke zpřísnění související legislativy. Změny zahrnují například rozšíření definice extremismu, zpřísnění podmínek pro registraci nových politických stran a médií, povolení užití ostré střelby proti protestujícím ze strany pořádkových složek nebo přísnější postihy za nepovolené akce.“

21. Lze tedy shrnout, že ačkoli Informace ze dne 21. 2. 2022 na jednom místě hovoří o tom, že nedochází ke zcela náhodnému pronásledování osob, které je vždy vázáno na konkrétní projev nesouhlasu s režimem, zároveň se z této informace podává, že ohrožen je ve své podstatě každý, kdo projeví nesouhlas s běloruským režimem jakýmkoli způsobem. Aby se občané stali předmětem represe režimu, postačí i malicherné příčiny. Obdobné pak vyplývá z Informace ze dne 14. 12. 2020. Z Informace ze dne 14. 12. 2020 dále vyplývá, že po prezidentských volbách v roce 2020 se hlavním nástrojem represe stalo masové a náhodné zatýkání, v případě zadržených aktivistů byly zaznamenány případy mučení a nelidského zacházení v průběhu zadržení, a to bití, sylvákání, nucení k setrvání v náročných pozicích, elektrické šoky, sexuální násilí (bod 3.4 *Řadoví protestující*). O běžném užívání mučení a jiného nelidského zacházení proti odpůrcům Lukašenkova režimu ze strany policie a bezpečnostních sil hovoří také Informace ze dne 28. 6. 2021 (bod 3.1. *Mučení a jiné nelidské zacházení*).

IV.c. K posouzení naplnění důvodů pro poskytnutí mezinárodní ochrany

22. V rámci posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování je třeba zkoumat potencialitu pronásledování v budoucnu po případném návratu žadatele o mezinárodní ochranu do země původu, jedná se tedy o prospektivní rozhodování. Přitom je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že možnost pronásledování musí být reálná, nikoli pouze hypotetická, rozhodně však nemusí dosahovat či přesahovat 50 % [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010-112, a ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016-87].
23. Skutečnost, že žadatel již byl v minulosti pronásledován nebo vystaven přímým hrozbám pronásledování, je významným ukazatelem odůvodněnosti jeho obav z pronásledování [srov. čl. 4 odst. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění)]. Nejedná se však o jediný možný ukazatel. Existence odůvodněného strachu z pronásledování nemusí být nutně založena jen na vlastní zkušenosti žadatele, relevantní mohou být také zkušenosti jiných osob.
24. Nyní uvedené závěry platí přiměřeně rovněž pro posuzování důvodnosti obav z vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu, které má také prospektivní povahu a nelze se u něj omezovat pouze na vlastní zkušenosti žadatele. Při hodnocení, zda žadateli hrozí vážná újma, se používá odlišný test, a to test tzv. reálného nebezpečí, který představuje přísnější

standard než test přiměřené pravděpodobnosti, který je užíván při posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování. Reálným nebezpečím je nutno rozumět, že ve významném procentu případů obdobných situací žadatele dojde k nežádoucímu následku, takže žadatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82).

25. Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu dále vyplývá, že pokud lze předpokládat, že v zemi původu žadatele o azyl byla porušena základní lidská práva a svobody žadatele nebo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., porušena mohla být, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele (srov. např. rozsudky NSS ze dne 28. 11. 2018, č. j. 9 Azs 133/2018-93, bod 42, a ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020-70, bod 47).
26. Občané Běloruska po prezidentských volbách v roce 2020 masivně protestovali proti výsledkům prezidentských voleb, na což stát reagoval tvrdou represí, kterou provázelo intenzivní porušování lidských práv a svobod protestujících. Ohrožen je v podstatě každý, kdo projeví nesouhlas s Lukašenkovým režimem. Tyto skutečnosti detailně zachycují zprávy o zemi původu žalobce. Sám žalovaný v napadeném rozhodnutí popisuje politickou činnost žalobce v podobě účasti na demonstracích, kontaktů s lokální policií ve formě předvedení na stanici a výhružek. Žalobce se také dle svých slov zúčastnil v ČR demonstrace, jejímž účelem zřejmě bylo projevit nesouhlas s běloruským režimem, nelze tak vyloučit postih za toto jednání po návratu žalobce do Běloruska. Uvedl také, že jeho kamarádi jej upozorňují, že se nemá do země původu vracet, jinak půjde do vězení. Nutno podotknout, že hodnověrnost těchto sdělení žalobce nebyla žalovaným zpochybněna. Žalobcem uváděné skutečnosti o jím vyjadřovaných postojích v minulosti (účast na demonstracích v roce 2010) neztrácejí s ohledem na delší časový odstup relevanci především s ohledem na to, že i nyní postoje vůči politickému režimu v Bělorusku patrně měl v úmyslu vyjadřovat, když se účastnil v ČR davové akce před běloruskou ambasádou a také s ohledem na současnou situaci v Bělorusku a tam v nedávné době proběhlé demonstrace, kterých se však žalobce z objektivních důvodů nemohl účastnit.
27. Ve světle uvedeného tak neobstojí závěr žalovaného, že žalobci by po návratu do Běloruska nehrozilo pronásledování ani vážná újma, neboť není předním členem opozice, členem ozbrojené složky ani přímým účastníkem demonstrací. S ohledem na osobu žalobce nelze bagatelizovat hrozbu pronásledování či vážné újmy v případě návratu žalobce do vlasti. Žalovaný se dopustil logické chyby, pokud v zásadě pouze na základě toho, že žalobce není významně politicky či veřejně aktivní osobou, usoudil na nedůvodnost obav žalobce z pronásledování či vážné újmy v souvislosti s aktuální situací v Bělorusku, kterou se snažil ve vztahu k žalobci bagatelizovat selektivním hodnocením aktuálních zpráv o zemi původu žalobce. Otázku, zda by se žalobce mohl stát obětí represe běloruských státních orgánů po návratu do své vlasti, žalovaný v důsledku toho posoudil nedostatečně.
28. Soud konstatuje, že žalovaný se v napadeném rozhodnutí též nedostatečně zabýval otázkou, zda by v případě žalobce byl dán rozpor jeho vycestování s mezinárodními závazky ČR, když se žalovaný na str. 8 napadeného rozhodnutí omezil na pouhé konstatování, že případné vycestování žalobce po posouzení informací o zemi původu a

skutečnostech sdělených žalobcem nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky ČR. O rozpor s mezinárodními závazky, odůvodňující poskytnutí doplňkové ochrany, se obecně může jednat především tehdy, pokud by cizinci byl v případě jeho vycestování znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život, v zemi původu a došlo by tak k flagrantnímu porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Jako další příklady takového rozporu s mezinárodními závazky lze uvést zásadní rozpor s čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, např. v případě uložení dlouholetého trestu odnětí svobody *in absentia* v zemi původu cizince, hrozící porušení čl. 4 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tedy zákazu otroctví a nevolnictví, či porušení Úmluvy o právech dítěte. Konečně se může jednat také o situaci, která by mohla s ohledem na skutečnosti uváděné žalobcem být v případě žalobce zejména relevantní, spočívající v tom, že by život cizince či jeho osobní svoboda v případě jeho návratu do země původu byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě, či politického přesvědčení ve smyslu čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (k tomu srov. např. rozsudky NSS ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020-64, a též KOSAŘ, David a kol. *Zákon o azylu. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 736 s.).

29. Soud považuje za vhodné též poznamenat, že ani ve vztahu k období před prezidentskými volbami v roce 2020 Nejvyšší správní soud nehodnotil situaci v Bělorusku jako příznivou, naopak konstatoval, že ze zpráv o situaci v Bělorusku z roku 2019 vyplývá, že se situace od roku 2013 (kdy byla stěžovateli, stejně jako nyní žalobci, udělena doplňková ochrana) nijak zásadně nezměnila. Shrnul závěry vyplývající z tehdy aktuálních zpráv a konstatoval, že v Bělorusku dochází ze strany státu k mučení, svévolnému zatýkání a věznění, bití zadržovaných osob, svévolnému či nezákonnému zasahování do soukromí, neopodstatněnému omezování svobody projevu, tisku a internetu včetně cenzury, blokování webových stránek. Činitelé na všech úrovních fungovali beztrestně a nepodnikali kroky ke stíhání či potrestání úředníků ve vládě či bezpečnostních složkách, kteří se dopustili porušení lidských práv. Případné stížnosti ohledně zákonnosti uvěznění jsou často zastavovány a ignorovány. Konstatoval také, že pokud byla určitá osoba před opuštěním země v hledáčku milice, budou se o ni tyto instituce zajímat i po jejím návratu do země po delším pobytu v zahraničí (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2021, č. j. 8 Azs 254/2020-80).
30. V souzené věci byla žalobci v roce 2013 udělena doplňková ochrana z důvodu, že nelze jednoznačně vyloučit, že by žalobce byl v případě návratu do vlasti vystaven přímému a bezprostřednímu nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, protože žalobce ve svých vyjádřeních opakovaně vyjádřil nesouhlas s režimem v Bělorusku a z tehdy aktuálních zpráv o situaci v Bělorusku žalovaný uzavřel, že Lukašenkův režim tvrdě zasahuje proti všem formám protestu, objevují se zprávy o mučení a špatném zacházení s odpůrci režimu. Je pozoruhodné, že žalobcem uváděné skutečnosti o jeho postojích k režimu v Bělorusku byly v roce 2013 žalovaným vyhodnoceny jako relevantní v kontextu tehdejší situace v Bělorusku, doplňková ochrana byla žalobci prodlužována, naposledy rozhodnutím ze dne 1. 9. 2016, tedy i s delším časovým odstupem od žalobcem popisovaných incidentů. Až v roce 2019, kdy k žádnému posunu v oblasti dodržování lidských práv v Bělorusku nedošlo, žalovaný konstatoval, že žalobcem uvedené relevantní není a totéž pak uvádí i nyní.

31. Soud si je vědom toho, že rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany z roku 2019 je pravomocným rozhodnutím, nadaným presumpcí správnosti. Jak však bylo uvedeno, situace v roce 2019 se v Bělorusku od roku 2013 ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu nijak nezměnila. Žalobce navíc brojil proti rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany žalobou, která však byla soudem odmítnuta pro nedoplnění žalobních bodů ve lhůtě stanovené soudem za situace, kdy v době podání žaloby proti rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany nebyl žalobce zastoupen, kasační stížnost žalobce proti tomuto usnesení byla Nejvyšším správním soudem odmítnuta, neboť žalobce ve stanovené lhůtě nedoložil plnou moc udělenou advokátovi. Lze tak konstatovat, že ke dni vydání napadeného rozhodnutí stále trvaly důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany minimálně v rozsahu, jak byly dány v roce 2013. Současnou situaci v Bělorusku lze totiž s ohledem na aktuální informace o této zemi považovat za srovnatelnou či dokonce horší, než byla v letech 2013 až 2019.
32. Soud znovu zdůrazňuje, že zprávy o zemi původu, z nichž žalovaný vycházel, hovoří spíše o masovém a náhodném zatýkání, které provázalo protesty. Vyplývá z nich, že kterýkoli občan Běloruska se může stát terčem represe státních orgánů, aniž by dříve musel být výrazně politicky angažovaný a aniž by mu byl k dispozici účinný prostředek ochrany před takovou represí. Zprávy o zemi původu, z nichž žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, tedy spíše podporují závěr o důvodnosti obav žalobce z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu či hrozby vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o azylu při návratu do Běloruska.

V. Závěr a náklady řízení

33. Soud uzavírá, že v odůvodnění napadeného rozhodnutí postrádá objektivní hodnocení aktuálních zpráv o zemi původu žalobce a s tím související dostatečné posouzení otázky, zda by se žalobce mohl stát obětí represe státních orgánů Běloruska po návratu do své vlasti. Z aktuálních zpráv o zemi původu žalobce se podává, že obětí represe státních orgánů může být kdokoli vyjadřující nesouhlas s vládnoucím režimem nebo podporu opozičnímu hnutí jakýmkoli způsobem. Ve světle těchto skutečností neobstojí závěr žalovaného, že žalobci by po návratu do Běloruska nehrozilo pronásledování ani vážná újma, neboť není předním členem opozice, členem ozbrojené složky ani přímým účastníkem demonstrací. Žalovaný se též nedostatečně zabýval otázkou, zda by vycestování žalobce bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Na žalovaném bude, aby v dalším řízení důkladněji posoudil, zda žalobce splňuje podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu nebo pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu v souladu s právním názorem v tomto rozsudku vysloveným. Žalovaný bude při svém novém rozhodování reflektovat aktuální situaci v zemi původu žalobce.
34. Pokud budou i nadále splněny veškeré podmínky pro meritorní rozhodnutí žalovaného a pokud žalovaný zásadním způsobem nezpochybní hodnověrnost výpovědi žalobce ohledně jeho azylového příběhu a pokud žalovaný nezjistí či v řízení nevyvstanou okolnosti, pro které by bylo třeba žalobce vyloučit z mezinárodní ochrany, resp. pokud nevyvstanou a žalovaný řádně nedoloží nové okolnosti, které by zásadně měnily skutkové závěry přijaté soudem zejména k situaci v zemi původu žalobce, žalovaný doplňkovou ochranu dle § 14a zákona o azylu nebo azyl dle § 12 zákona o azylu žalobci udělí.

35. Pro úplnost pak soud uvádí, že nepřistoupil z vlastní iniciativy k doplnění dokazování o aktuální zprávy o zemi původu žalobce. Ačkoli čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice stanoví povinnost soudu provést úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, samotná směrnice vychází z toho, že primárně by posouzení žádosti o mezinárodní ochranu mělo náležet správnímu orgánu, který je k tomu technicky i personálně vybaven (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, bod 24). České správní soudy se navíc nacházejí v obtížné pozici způsobené tím, že český zákonodárce čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neimplementoval do vnitrostátního práva. Nedošlo tedy ani k přijetí žádných návazných opatření, které by správní soudy náležitě vybavily k tomu, aby byly plnohodnotně schopny takový přezkum provádět. Správní soudy jsou tak schopny do jisté míry doplňovat dokazování a zohlednit některé nové skutečnosti, nejsou ale schopny zcela nahradit činnost správního orgánu.
36. S ohledem na shora uvedené soud napadené rozhodnutí zrušil a současně vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. V něm je žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
37. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobce byl v řízení zcela úspěšný. Žádné náklady mu v této souvislosti však nevznikly. Soud proto rozhodl, že právo na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům řízení.

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice, 29. listopadu 2022

Mgr. et Mgr. Jaroslav Vávra, v. r.
soudce

Shodu s prvopisem potvrzuje Mgr. L. M.